

RECURSOS PEDAGÒGICS AUDIOVISUALS SOBRE LA DEMOCRÀCIA

MARTÍN VALMASEDA

Guatemala

Com a base de reflexió oferim alguns materials (vídeos i llibres) per treballar en grup. Ho dividim en tres blocs segons l'aspecte que predomini en cada producció:

1.- Els que presenten sobretot les situacions antidemocràtiques amb les quals ens hem d'enfrontar.

2.- Els que mostren aspectes de la lluita per canviar la convivència humana que camina o pot caminar cap a un món de participació, fraternitat, democràcia.

3.- Els que descriuen un horitzó d'Utopia, cap a on voldríem caminar. Bloc molt més reduït: es fa molt difícil "fotografiar" el futur. Molts dels que descriuen aquest futur el presenten (per exemple, *Un món feliç* de Huxley) amb trets pessimistes.

A cadascun d'aquests apartats hi presentem:

a) reportatges, predominantment descripcions de la realitat,

b) narracions, predominantment simbòliques, d'aquesta realitat,

c) algun llibre que serveixi com a base de reflexió.

Podeu trobar orientacions sobre algunes d'aquestes produccions a CAUCE www.equipocauce.com, cauce@intelent.net.gt), a ECOE (www.eurosur.org, ecoe@eurosur.org) o al CeDRe (www.solidaries.org/recursos, recursos@solidaries.org).

1. SOBRE L'ANTIDEMOCRÀCIA

A.- Reportatges:

La isla de las flores de Jorge Furtado (Brasil, 1989), anàlisi irònica de la manipulació de l'ésser humà a través del treball i la riquesa.

La globalización del Tío Sam del col·lectiu ECOE (Espanya, 2003), judici a la globalització amb opinions d'economistes.

Bowling for Columbine de Michael Moore (EUA, 2002) crítica d'una societat que es recolza en la violència.

La corporación de Costa Gavras (Grècia, 2006)

anàlisi del domini i maniobres de les empreses multinacionals.

El Gran Dictador de Charlie Chaplin (EUA, 1940) ironia sobre la dictadura de Hitler.

Hombres armados de John Sayles (EUA, 1997), reflexió sobre la destrucció social que produeixen els poders violents.

La memoria de los muertos d'Omar Naïm (EUA, 2004), funcionament de les persones a través de la televisió (malgrat ser un film de ficció, té molta incidència en fets reals).

Fahrenheit 9-11 Michael Moore (EUA, 2003), l'ús recent als EUA dels mitjans i la propaganda pels interessos capitalistes...

B.- Narracions simbòliques:

El show de Truman de Peter Weir (EUA, 1998), la manipulació dels mitjans de comunicació sobre les persones.

El Rei Lleó de la factoria Disney (EUA, 1994), conte infantil, que mostra com a "natural" i atraient un món jerarquitzat dominat pels "de dalt". Hi ha també una anàlisi sociològica d'aquesta "innocent" pel·lícula.

Fahrenheit 451 novel·la de Ray Bradbury (Ed. Proa, 1997) passada al cinema per François Truffaut (GB, 1966), la dictadura de les ments a través dels mitjans de comunicació.

C.- Llibres:

Un món feliç d'Aldous Huxley (Proa, 2005).

Assaig sobre la ceguesa de José Saramago (Ed. 62, 2002). Novel·la que mostra la injustícia social amb el simbolisme d'una ciutat on tothom es queda cec.

1984: de George Orwell (Ed. 62, 2003), novel·la sobre el control que s'exerceix sobre la ciutadania.

Mantener la chusma a raya de Noam Chomsky (Txalaparta, 1998), denuncia els organismes que ens controlen

Tolerancia Cero: estrategias y prácticas de la sociedad de control d'Alessandro de Giorgi (Virus, 2005)

2. LLUITA PER LA DEMOCRACIA

A.- Reportatges:

Buenas noches y buena suerte de George Clooney (EUA, 2005), la crisi de la democràcia a l'època del mccarthisme.

La revolución no será transmitida de Kim Bartley i Donnacha O'Brian (Irlanda, 2003), la lluita del poble de Veneçuela fent costat a Chávez contra la manipulació dels poders econòmics i els mitjans de comunicació.

¡Queimada! de Gillo Pontecorvo (Itàlia, 1970), la lluita per la llibertat del poble contra els diferents processos històrics de dominació.

¡Viva Zapata! d'Elia Kazan (EUA, 1952), la lluita a Mèxic en defensa del poble contra les dictadures.

El cuirassat Potemkin de Sergei Eisenstein (Unió Soviètica, 1925), a l'època dels tsars els mariners i el poble es rebel·len i pateixen una forta repressió.

Alsino y el cóndor de Miguel Litín (Nicaragua, 1982), la lluita per la llibertat a Nicaragua vista a través dels ulls d'un nen.

Espartac de Stanley Kubrick (EUA, 1960), la rebel·lió dels esclaus i gladiadors a Roma.

Bajo el fuego de Roger Spottiswoode (EUA, 1983), reacció contra la dictadura a través del compromís d'un periodista a Nicaragua.

La lengua de las mariposas de José Luis Cuerda (Espanya, 1999), un mestre rural que representa l'esperit democràtic i renovador de la II República.

La última cena de Tomás Gutiérrez Alea (Cuba, 1976), les relacions entre el terratinent i els treballadors en una hisenda cubana de l'època colonial.

En el nom del pare de Jim Sheridan (Irlanda, 1993), cerca de justícia i llibertat a Irlanda del Nord.

B.- Narracions simbòliques:

El archipiélago de Pablo Perelman (Xile, 1992) reflex de la globalització al món i el seu sistema de domini.

La estrategia del caracol de Sergio Cabrera (Colòmbia, 1993), la unió dels veïns, que es defensen contra els amos d'una constructora.

L'home que va matar Liberty Valance de John Ford (EUA, 1962). la lluita per la democràcia, es farà a través de les lleis o bé de la violència?

Matar a un ruiseñor novel·la de Harper Lee (Ed. B, 2006) que Robert Mulligan va dur a la pantalla (EUA,

1962), la defensa dels marginats en una societat injusta

C.- Llibres:

Assaig sobre la lucidesa de José Saramago (Ed. 62, 2004), novel·la que planteja la resistència al poder des de la hipòtesi que el poble votés "en blanc" en unes eleccions.

Rebelión en la granja: de George Orwell (Destino, 2003), paràbola sobre les diverses maneres de lluitar per la llibertat.

Otro mundo es posible si... de Susan George (Icaria, 2004), assaig sobre la construcció d'un altre món.

Argentina: Apuntes para el nuevo protagonismo social Edgardo Fontana et al. (Virus, 2003), assaig sobre les noves formes d'organitzar-se arran de la crisi del 2001.

El año que tampoco hicimos la revolución del col·lectiu Todoazen (Caballo de Troya, 2005), llibre que parteix d'aquesta pregunta: Com pot ser que en un any en què els beneficis empresarials van créixer un 23% i els sous només un 3% no hagi esclatat la revolució social?

3. SOBRE LA UTOPIA

A.- Reportatges:

No ha estat possible fer cap reportatge d'una utopia feta realitat; si de cas alguns intents com *La Cecilia*: intents utòpics en una comunitat anarquista.

B.- Narracions simbòliques:

Aprendamos de los gansos: la cooperació i ajuda mútua a través del símbol del vol de les oques (paràbola fàcil de trobar a internet).

Juan Salvador Gaviota novel·la de Richard Bach (Ed. B, 2004) que Hal Bartlett va dur a la pantalla (EUA, 1973), l'intent de fer un món diferent simbolitzat pel vol de les gavines.

C.- Llibres:

Utopia, el llibre clàssic de Tomàs Moro (Tecnos, 2006).

Noticias de ninguna parte, novel·la de William Morris (Abraxas, 2000).